

Мельник Юлія Павлівна

Політична відповідальність Збройних Сил України

УДК 322

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-2.8>

Мельник Юлія Павлівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри філософії, історії
та політології
Одеського державного аграрного
університету
вул. Пантелеймонівська, 13, Одеса,
Україна

Політична відповідальність, як інструмент регулювання соціально-політичних процесів та стримування здійснення правопорушень в політиці та соціумі, привертає увагу науковців вже не одне десятиліття. Незважаючи на введення воєнного стану в нашій країні, складної внутрішньої політичної ситуації та поступових процесів із перебудови системи міжнародних відносин, визначення нашою країною в ній нового місця, українські військові органи та службовці продовжують зберігати правовий статус, що надає їм право впливати на формування державної політики та реалізовувати громадянські політичні права.

В статті проведено дослідження особливостей політичних прав та обов'язків Збройних Сил України в системі військових органів влади. На основі порівняльного аналізу зроблені висновки щодо видів та порядку застосування політичної відповідальності до Міністерства Оборони України, його структурних підрозділів та службовців. Обстоюється точка зору щодо взаємозалежності визначення місця та ролі армії в структурі державно-політичної системи конкретної країни та об'єму та видів її політичної відповідальності.

Доведено, що Міністерство Оборони України не несе політичної відповідальності як орган державної влади в наслідок відсутності законодавчо передбаченої конституційної відповідальності як у органу державної влади. Колективну чи індивідуальну політичну відповідальність несуть його службовці в поєднанні із кримінальними, адміністративними, дисциплінарними санкціями. Основними видами політичної відповідальності вказаних суб'єктів є моральний осуд та історична відповідальність.

При дослідженні політичної відповідальності Збройних Сил України були зроблені висновки про те, що історична відповідальність та морально-політична відповідальність є основними видами політичної відповідальності, що застосовуються до їх військовослужбовців. Воєнні та військові правопорушення є найбільш осуджуваними в військовій сфері, за які можуть бути застосовані міжнародні санкції та кримінальна відповідальність в поєднанні з політичною відповідальністю. Історична відповідальність, осудження дій громадянами та міжнародною спільнотою може бути основними видами політичної відповідальності Збройних Сил України, як військового формування.

Ключові слова: політична відповідальність, міністерство Оборони України, Збройні Сили України, військовослужбовці.

Вступ. Введення особливого періоду 17 березня 2014 р. у зв'язку із російською агресією на Сході України, а згодом й початок широкомасштабних військових дій Російською Федерацією 24 лютого 2022 р. та запровадження воєнного стану, не могли не посилити впливу військових на політичні суспільні процеси всередині нашої країни та за її кордонами, перетворивши військові перемоги та події пов'язані з ними на фактор переговорного процесу з укладення мирного договору, міжнародної та внутрішньої політики, загальнодержавної ідеології тощо. В вказаному ключі політична відповідальність військових набирає все більшого значення з кожним днем, обумовлюючи свою важливість в сучасних українських реаліях.

Політична відповідальність є об'єктом дослідження науковців різного профілю ще з Стародавніх часів. Багатоаспектність феномену політичної відповідальності відіграє важливу роль в дослідженнях істориків, філософів, політологів, юристів. Сьогодні вивченню різних аспектів політичної відповідальності присвячені праці наступних вітчизняних та зарубіжних авторів різних історичних періодів: А. Антоненко, С. Балана, В. Веденєва, В. Виноградова, Р. Гарипова, А. Зайцева, А. Коломійця, Н. Колосової, В. Колюхи, В. Корнієнка, І. Кресіної, А. Лещух, Д. Липинської, Г. Мал-

кіної, А. Медушевського, А. Муртіщева, Ю. Нисевича, В. Шаглі, В. Ярошенка та інших. Нажаль, політичній відповідальності Збройних Сил України і військових взагалі в сучасній науковій думці не приділяється достатньої уваги, що додатково обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета та завдання. Метою є провести дослідження особливостей політичної відповідальності Збройних Сил України.

Відповідно до поставленої мети ставляться наступні задачі:

1. Проаналізувати поняття та види політичної відповідальності;
2. Провести дослідження видів та випадків політичної відповідальності військових органів та формувань України;
3. Провести дослідження особливостей політичної відповідальності Збройних Сил України.

Методи дослідження. Історичний та компаративістський методи дослідження було використано при вивченні співвідношення об'єму політичної відповідальності від місця армії в системі органів влади, форми державного правління, історичного впливу військових в конкретній державі. Системний метод дослідження було застосовано при з'ясуванні видів політичної відповідальності Міністерства Оборони України, Збройних Сил України тощо.

Результати. Політична відповідальність – різновид соціальної відповідальності, який виникає за порушення в сферах державного управління, політики, права, релігії, та моралі при здійсненні професійної й повсякденної діяльності, що має вплив на політичні процеси. Політична відповідальність може виникати за недотримання політичних обіцянок, неправильне обрання політичних курсів, зловживання посадовим становищем, введення в оману своїми політичними діями, порушення загальноприйнятих етичних норм поведінки, використання релігійного адмінресурсу тощо.

Політико-правова відповідальність полягає в застосуванні конституційно-правових санкцій, імперативного мандату, проведенні перевиборів. Проявами морально-політичної відповідальності є суспільний осуд та недовіра, історична відповідальність. Політико-релігійна відповідальність настає за релігійні зловживання, за якими можуть слідувати суспільний осуд чи покарання за порушення релігійних норм. Санкції політичної відповідальності не завжди передбачені діючим законодавством, можуть уявляти собою різні комбінації поєднання конституційної, кримінальної, адміністративної, дисциплінарної відповідальності та морального осуду суспільства, релігійної та історичної відповідальності.

Традиційно до суб'єктів політичної відповідальності відносять главу держави, уряд, парламент, органи місцевої влади, політичні партії, суспільні організації, політичну еліту, народ тощо. Політична відповідальність може наставати як за дії, так і за бездіяльність, мати періодичний характер в залежності від певних обставин, бути перспективною та ретроспективною, об'єктивною та суб'єктивною, негативною та позитивною, індивідуальною та колективною.

Останнім часом в сучасній політологічній думці спостерігається тенденція щодо розширення кола суб'єктів політичної відповідальності. Не дивно, що увагу науковців привертає політична відповідальність Міністерства Оборони України, Збройних сил України, Національної гвардії України адже історично армія завжди грала велику роль в політичному процесі «активно впливала на маси, великі соціальні спільноти, політичні партії, державну владу, політичну систему суспільства в цілому, її розглядали як відносно самостійну політичну силу» [1, с. 142].

Сучасний взаємозв'язок збройних сил та політики очевидний та витікає із положень діючого законодавства України та інших зарубіжних країн щодо функцій їх керівного апарату й прав та обов'язків військових. Він має різні моделі в системі противаги органів публічної влади та громадянського суспільства в залежності від форми державного та політичного устрою певної країни, традицій, передумов впровадження, наявності воєнного стану в країні тощо.

М. Требін пропонує дев'ять світових моделей різних історичних періодів взаємозв'язку армії та політики в залежності від суспільно-політичного положення військових та ролі та місця органів управління армією серед органів державної влади, особливостей керування збройними силами, їх правового статусу: об'єктивний контроль, поліцейський контроль, апаратний контроль, озброєна нація, суб'єктивний контроль, гарнізонний стан, патерналістська модель, преторіанська держава, політичний вакуум [1, с. 142]. В залежності від обраної державою моделі вказаного взаємозв'язку і буде вирішуватися об'єм та види політичної відповідальності органів управління збройних сил та військовослужбовців в конкретній країні.

Відповідно до Закону України «Про Збройні Сили України» «Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України (ст.17) [2] покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. Організаційно Збройні Сили України складаються з органів військового управління, з'єднань, військових частин, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, установ та організацій. Міністр Оборони України здійснює військово-політичне та адміністративне керівництво Збройними Силами України, а також інші повноваження, передбачені законодавством» [3].

В такому випадку доцільним є проведення комплексного дослідження політичної відповідальності Міністерства Оборони України та його структурних підрозділів і службовців разом з політичною відповідальністю Збройних Сил України та їх структурних підрозділів й військовослужбовців, як керівного органу Збройних Сил України і їх складу, з метою вивчення розподілу політичної відповідальності поміж вказаними суб'єктами.

Відповідно до Положення про Міністерство Оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671, Міністерство Оборони України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва в мирний час і особливий період; організацію в силах оборони заходів оборонного планування; визначення засад воєнної, військової кадрової та військово-технічної політики у сфері оборони; здійснення військово-політичного та адміністративного керівництва Збройними Силами; здійснення в установленому порядку координації діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування щодо підготовки держави до оборони; забезпечення в межах повноважень, передбачених законом, реалізації державної політики з оборонних питань, що пов'язані з використанням

повітряного простору України та захистом суверенітету держави; координацію діяльності Держспецтрансслужби для забезпечення стійкого функціонування транспорту в мирний час та в особливий період; центральним органом виконавчої влади в галузі державної авіації та органом військового управління, у підпорядкуванні якого перебувають Збройні сили України та Державна спеціальна служба транспорту [4].

Крім вказаного, до функцій Міністерства Оборони України, реалізація яких може впливати на внутрішньополітичні та зовнішньополітичні процеси, можливо віднести: розробку в установленому порядку Стратегії воєнної безпеки України, оборонних державних цільових програм, проєктів законів, узагальнення практики застосування законодавства; визначення пріоритетних напрямів розвитку наукової і науково-технічної діяльності у воєнній сфері; здійснення заходів щодо розвитку культури і духовності у Збройних Силах, військово-патріотичного виховання громадян; визначення шляхів становлення та розвитку спроможностей системи стратегічних комунікацій, проведення розвідувальної та інформаційно-аналітичної діяльності, виявлення потенційної та реальної інформаційної загрози в сфері оборони, вживання заходів до забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки та кіберзахисту; здійснення міжнародного співробітництва за воєнно-політичним, військово-технічним та іншими напрямками з відповідними органами іноземних держав і міжнародними організаціями; здійснення заходів, спрямованих на реалізацію соціально-економічних і правових гарантій військовослужбовців, членів їх сімей та працівників Збройних Сил; забезпечення відповідно до законодавства конституційного права громадян на свободу світогляду і віросповідання, співробітництва між Міноборони та релігійними організаціями для задоволення релігійних потреб віруючих, які проходять службу у Збройних Силах тощо.

Збройні Сили України не тільки підпорядковані Міністерству Оборони України, а й знаходяться під впливом його військової, інформаційної, ідеологічної, релігійної, соціальної політики, напряму залежать від неї.

Як орган публічної влади, на відміну від Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України, склад Міністерства Оборони України не підлягає конституційній відповідальності у вигляді розпуску чи висловлені недовіри, таким чином до нього не може бути застосована політична відповідальність як до органу публічної влади, що був сформований на засадах безпосередньої реалізації виборчих прав громадянами України.

Перетворенню армії на самостійну політичну скеровану силу заважають законодавчі положення щодо розподілу влади та призначення на посаду Міністра оборони з числа цивільних осіб Верховною

Радою України за поданням Президента України. Безумовно, що саме Збройні Сили України знаходяться під керівництвом військових не зважаючи на те, що головнокомандуючим під час воєнного стану є Президент України. Вказаний баланс інтересів свідчить про існування взаємозв'язку поміж армією та публічною владою країни в демократичному модусі та розподілі політичної відповідальності поміж ними. Такий «обопільний контроль» гарантує те, що армія не зможе довго контролювати та впливати на державну політику.

Колективну та індивідуальну політичну відповідальність можуть нести посадовці Міністерства Оборони України за порушення у зв'язку із здійсненням своїх посадових повноважень (розроблення завідомо недоцільних законодавчих актів, віддання розпоряджень невідповідних державній політиці в оборонній та воєнній сферах, зловживання владою, перевищення службових повноважень, корупцію, колабораціонізм, невиконання трудових обов'язків належним чином, невідповідність займаній посаді тощо), що буде застосовуватися разом із кримінальною, адміністративною, дисциплінарною відповідальністю у вигляді суспільного осуду, не призначенням на посади в органах державної влади у зв'язку із втратою репутації тощо.

Особливістю колективної відповідальності службовців Міністерства Оборони України є її суспільне розуміння як політичної відповідальності органу публічної влади, що неодмінно буде рефлектувати на рівень довіри органам публічної влади в країні взагалі та відбиватися у вигляді зниження довіри Президенту України, як головнокомандуючого військовими силами України.

Структурні підрозділи Міністерства Оборони України й його посадовці несуть й історичну відповідальність у разі підтримки чи формування невинуватих стратегій воєнної безпеки України, оборонних державних цільових програм, проєктів законів, дезінформацію щодо дійсного матеріально-технічного стану та військової підготовки Збройних Сил України, особливо під час воєнного стану, деморалізації військових, пропаганду колабораціонізму серед військовослужбовців та цивільного населення, несення військових втрат та поразок на фронті тощо.

Збройні Сили України, їх структурні підрозділи забезпечують своє функціонування завдяки військовослужбовцям. Нормами діючого законодавства України поняття «військовослужбовець» закріплене ч. 9 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу»: «військовослужбовці – особи, які проходять військову службу» [5].

Як правило права військових складаються з конституційних прав та тих прав та обов'язків, які вони мають у зв'язку із здійсненням своєї професійної діяльності. В такому ключі необхідно погодитися з Б. Шамрай, який зазначає, що «правовий

статус військовослужбовців складається із загальногромадянської і військово-службової складових. Конституційні права та свободи військовослужбовців можуть обмежуватися Конституцією та законами» [6, с. 73-74].

Політичні права військових не завжди співпадають з правами простих громадян та можуть мати законодавчі обмеження. В. Пашинський зазначає, що «у багатьох країнах діють положення, що передбачають обмеження виборчих прав громадян, пов'язані з характером роботи (служби), яку вони виконують. Найчастіше обмеження стосуються військовослужбовців. Це пов'язано з тим, що через виконання ними особливого виду державної служби – військової служби, на них поширюється дія особливих дисциплінарних правил, а обмеження у виборчих правах повинні не допускати такого стану, коли б службова дисципліна могла поставити під загрозу свободу вибору, вплинути на прийняття рішення виборцем, послабити військову дисципліну. Не мають права голосу особи, які перебувають на військовій службі у збройних силах Аргентини, Туреччини, Мексики та інших країнах [7, с. 66]».

На відміну від країн з «апаратним контролем» в Україні положеннями ст. 5 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» зазначається, що «військовослужбовці – громадяни України, які проходять службу на території України в Збройних Силах України, беруть участь у всеукраїнському і місцевих референдумах, обирають і можуть бути обраними до відповідних місцевих рад та інших виборних державних органів згідно з Конституцією України» [8], зазначаючи таким чином перелік політичних прав громадян України, що проходять військову службу.

Крім вказаних політичних прав, українські військовослужбовці мають право «створювати свої громадські об'єднання відповідно до законодавства України. Військовослужбовці не можуть бути членами будь-яких політичних партій або організацій чи рухів. Організація військовослужбовцями страйків і участь в їх проведенні не допускається» [8].

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про Збройні Сили України» «військовослужбовці зупиняють членство у політичних партіях та професійних спілках на період військової служби, військовослужбовці можуть бути членами громадських організацій, за винятком організацій, статутні положення яких суперечать засадам діяльності Збройних Сил України, і можуть брати участь в їх роботі у вільний від обов'язків військової служби час, коли вони вважаються такими, що не виконують обов'язків військової служби» [3].

Політична відповідальність виборців (нездійснення своїх виборчих прав, обрання недостойних кандидатів) та осіб, що висувають свої кандида-

тури в депутати органів місцевих рад та Верховної Ради України, громадських об'єднань, як інститутів громадянського суспільства, що захищають інтереси певного кола осіб, неодноразово досліджувалась в сучасній літературі. За порушення виборчого законодавства, використання адмінресурсу, введення в оману своїми завідомо неправдивими політичними програмами, неявку на вибори виборців, здійснення вибору негідного кандидату може наставати як законодавчо передбачена відповідальність аж до кримінальної, так і морально-політична відповідальність у вигляді суспільного осуду чи історичної відповідальності.

При цьому необхідно відмітити, що військовослужбовці є тою суспільною верствою, яка сама по собі може мати вплив на формування політичного світогляду громадян, приймає участь в вихованні громадянського патріотизму, підлягає особливому пильному ставленню з боку суспільства та осуджується ним за підвищеними критеріями. Відмінною рисою політичної відповідальності військовослужбовців у разі обрання депутатами органів місцевого самоврядування та Верховної Ради України є той факт, що вони прикомандировуються до відповідних рад до кінця депутатських повноважень, а після закінчення строку перебування на виборчій посаді продовжують службу в Збройних Силах України.

Обмеження участі військовослужбовців в політичних партіях першочергово пояснюється можливим використанням адмінресурсу у виборчому процесі, створення політичних партій, члени яких будуть представлені виключно військовими, що в майбутньому може призвести до державних воєнних переворотів, домінуванню військових в парламенті тощо.

Безумовно, що основну політичну відповідальність військовослужбовці несуть за результати військових дій та порушення уставу. Це тягне за собою історичну відповідальність та осуд з боку суспільства. Неетична поведінка військовослужбовців, як представників органу влади, який повинен мати статус зразку патріотизму і має вплив на формування суспільної ідеології на державному рівні, теж суворо осуджується суспільством. Вказане може відіграти й вирішальну роль при присвоєнні військових звань та нагородженні державними нагородами.

Особливої уваги заслуговує політична відповідальність за воєнні та військові злочини. Вони засуджуються суспільством та міжнародною спільнотою, мають законодавче передбачене кримінальне покарання.

Здійснення воєнних злочинів полягає в порушенні правил ведення війни та тягне за собою накладення дипломатичних, військових, економічних чи застосування інших заходів міжнародного впливу. Визначення покарання за військові злочини є прерогативним правом конкретної країни

за кримінальні правопорушення при проходженні військової служби та відносно громадян та військовослужбовців протилежної сторони військового конфлікту тощо. Особливістю політичної відповідальності за воєнні та військові злочини є можливість її застосування в сукупності з міжнародно-правовими та національними кримінально-правовими нормами, використання в якості інструменту інформаційної зброї та можливість залучення міжнародних організацій, країн, іноземних громадян з метою морального тиску на правопорушника.

Висновки. Політична відповідальність Збройних Сил України може формуватися під впливом реалізації політичних функцій Міністерства Оборони України та полягає в відповідальності наступних суб'єктів: Міністерства Оборони України, його структурних підрозділів та службовців, Збройних сил України, його структурних підрозділів та військовослужбовців. Об'єм політичної відповідальності військових органів та формувань, їх службовців залежить від правового статусу армії країни в системі політичної влади та від об'єму їх політичних прав. Політична відповідальність військових органів та формувань в Україні застосовується до їх службовців в сукупності із кримінальною, адміністративною, дисциплінарною відповідальністю у вигляді морального осуду суспільства та історичної відповідальності. Конституційна відповідальність, як вид політичної відповідальності, не застосовується до військових структур в Україні відповідно до положень діючого законодавства. Особливостями політичної відповідальності в військовій сфері є її міжнародно-правова складова (міжнародні санкції) та можливість застосування кримінальної відповідальності інших країн за воєнні та військові злочини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Требін М. Армія і політика: історична ретроспектива взаємодії. *Політичний менеджмент*. 2012. № 4-5. С. 141-153.
2. Конституція України. К.: Наукова Думка, 2021.
3. Про Збройні Сили України. Закон України від 6 грудня 1991 року № 1934-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. ст. 108.
4. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України : постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>
5. Про військовий обов'язок і військову службу. Закон України від 25 березня 1992 р. № 2232-XII.

Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. ст. 385.

6. Шамрай Б. М. Гарантії прав та свобод військовослужбовців в Україні (конституційно-правовий аспект). Дис. на здобуття наук.ступеня канд. юр. наук за спеціальністю 12.00.02 «Конституційне право; муниципальне право». Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2018. 238 с.

7. Пашинський В. Конституційні права військовослужбовців: класифікація та обмеження. *Право України*. 2006. № 1. С. 65–69.

8. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей. Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 15, ст.190.

REFERENCES:

1. Trebin, M. (2012) *Armiia i polityka: istorychna retrospektyva vzaiemodii. Politychnyi menedzhment*. [Army and politics: a historical retrospective of interaction.] № 4-5. S. 141-153.
2. *Konstytutsiia Ukrainy* (2021) [The Constitution of Ukraine] K.: Naukova Dumka.
3. Pro Zbroini Syly Ukrainy. Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 1991 roku [The Armed Forces of Ukraine. Law of Ukraine of December 6,] № 1934-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. № 9. st.108.
4. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo oborony Ukrainy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26 lystopada 2014 r. № 671. [Approval of the Regulation on the Ukraine Defense Ministry: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 26, 2014 № 671.] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>
5. Pro viiskovyi oboviazok i viiskovu sluzhbu. Zakon Ukrainy vid 25 bereznia 1992 r. № 2232-XII. [Military duty and military service. Law of Ukraine of March 25, 1992 № 2232-XII] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. № 27. st.385.
6. Shamrai, B. M. (2018) *Harantii prav ta svobod viiskovosluzhbovtiv v Ukraini (konstytutsiino-pravovyi aspekt)*. [Guarantees of rights and freedoms of servicemen in Ukraine (constitutional and legal aspect)] *Dys. na zdobuttia nauk.stupenia kand. yur. nauk za spetsialnistiu 12.00.02 «Konstytutsiine pravo; munitsypalne pravo»*. *Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav, Kyiv*. 238 s.
7. Pashynskiy, V. (2006) *Konstytutsiini prava viiskovosluzhbovtiv: klasyfikatsiia ta obmezhenia* [Constitutional rights of servicemen: classification and restrictions.] *Pravo Ukrainy*. № 1. S. 65–69.
8. Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtiv ta chleniv yikh simei. Zakon Ukrainy vid 20 hrudnia 1991 roku № 2011-XII [Social and legal protection of servicemen and members of their families. Law of Ukraine of December 20, 1991 № 2011-XII] *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. № 15, st. 190.

Political responsibility of the Ukraine Armed Forces

Melnyk Yuliya Pavlivna

Candidate of Political Science,
Associate Professor at the Department
of Philosophy, History and Political
Science
Odesa State Agrarian University
Panteleimonovskaya str., 13, Odesa,
Ukraine

Political responsibility, as a tool for regulating socio-political processes and deterring the commission of offenses in politics and society, has attracted the attention of scholars for decades. Despite the imposition of martial law in our country, the difficult domestic political situation and gradual processes of restructuring the international relations system, our country's new place in it, Ukrainian military authorities and officials continue to maintain legal status, giving them the right to influence public policy and to exercise civil political rights.

The article examines the features of the political rights and responsibilities of Ukraine Armed Forces in the system of military authorities. Based on the comparative analysis, conclusions were made on the types and procedure for applying political responsibility to the Ukraine Defense Ministry, its structural units and employees. There is a view on the interdependence of determining the place and role of the army in the particular country political system structure and the scope and types of its political responsibility.

It is said that the Ukraine Defense Ministry does not bear political responsibility as a state power body due to the statutory constitutional responsibility lack as a state power body. Collective or individual political responsibility is borne by its employees in combination with criminal, administrative, disciplinary sanctions. The main types of political responsibility of these subjects are moral condemnation and historical responsibility.

In the study of political responsibility of the Ukraine Armed Forces, it was concluded that historical responsibility and moral political responsibility are the main types of political responsibility applied to their servicemen. Military and military offenses are the most convicted in the forces, for which international sanctions and criminal liability can be applied in combination with political liability. Historical responsibility, condemnation of actions by citizens and the international community can be the main types of political responsibility of the Ukraine Armed Forces military formation.

Key words: political responsibility, Ukraine Defense Ministry, Ukraine Armed Forces, servicemen.